Handleiding lesbrief
Het nieuwe oude huis

Het nieuwe oude huis

Erfgoedlesbrief over huizen en bouwen

De eigen omgeving is voor jonge kinderen het logische startpunt om de wereld te ontdekken. De directe omgeving van de school biedt volop mogelijkheden om op onderzoek uit te gaan. In deze lesbrief vormt een prentenboek over een olifant en een giraf de aanleiding om met kinderen in gesprek te gaan over huizen, architectuur en de bijzondere gebouwen die in ieders omgeving te vinden zijn.

Erfgoed

Deze lesbrief valt binnen het domein erfgoed. Erfgoed bestaat uit twee componenten: materieel (fysieke objecten) en immaterieel (taal, tradities, gebruiken etc.). Erfgoed kan omschreven worden als de sporen uit het verleden die door een groep mensen in het heden belangrijk genoeg worden gevonden om te bewaren voor de toekomst. Welke dingen wel en welke niet bewaard worden heeft te maken met de waarde die mensen eraan toekennen. Die waarde kan materieel of immaterieel zijn. Een object is bijvoorbeeld veel geld waard omdat het een uniek exemplaar is, of omdat het gemaakt is van kostbare materialen. Maar iets kan ook immateriële waarde hebben. De waarde van het object zit dan in het verhaal dat erbij hoort. De geschiedenis van het voorwerp maakt dat bepaalde mensen het voorwerp willen bewaren voor de toekomst.

Via deze lesbrief maken de kinderen kennis met voorbeelden van materieel erfgoed (gebouwen uit hun eigen omgeving) met een (meestal) immateriële waarde. De verhalen achter de gebouwen vertellen hen iets over de geschiedenis van hun eigen omgeving en over de manier waarop je het verleden een plek kunt geven in het heden.

Essentie lesbrief

In het prentenboek *Het nieuwe oude huis* staat de verandering van de eigen omgeving door de tijd centraal. Via het verhaal komen de kinderen in aanraking met verschillende bijzondere gebouwen van vroeger die nu nog steeds te vinden zijn in onze omgeving, zoals een

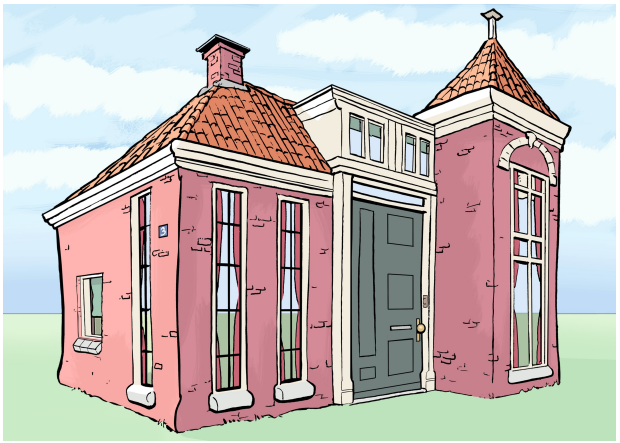

kerk, een oud schoolgebouw, een brugwachtershuisje en een molen. De kinderen ontdekken waar deze , of soortgelijke, gebouwen in hun eigen omgeving oorspronkelijk voor bedoeld waren en hoe ze nu worden gebruikt (bijvoorbeeld als kantoor, woning of winkel). Het prentenboekverhaal nodigt de kinderen uit om na te denken over hun eigen omgeving; de aspecten die zij daarin belangrijk vinden, wat ze willen behouden en wat ze kwijt zouden willen. Via het prentenboek ontdekken de kinderen dat iedereen een plek kiest om te wonen of werken die bij hem of haar het beste past. Om zo'n plek te krijgen kun je verhuizen maar je kunt ook je omgeving aanpassen aan je eigen wensen.

Deze essentie wordt in vier lessen uitgewerkt:

Les 1
Via **het prentenboek** *Het nieuwe oude huis* wordt het onderwerp 'huizen en bouwen' geïntroduceerd. De huizen van de dieren uit het prentenboek zijn bijzonder, want het zijn gebouwen van vroeger die oorspronkelijk niet bedoeld waren om in te wonen. Gebouwen kunnen dus hergebruikt worden als ze hun oude functie hebben verloren. Een molen, een kerk, een school of een brugwachtershuisje kunnen prima huizen zijn voor bewoners met specifieke woonwensen Het prentenboek maakt duidelijk dat mensen gaan wonen op een plek die bij hen past. Als het moeilijk is om zo'n plek te vinden passen ze hun omgeving aan.

Les 2
Tijdens de **wandeling in de eigen buurt** gaan de kinderen op zoek naar een geschikt huis voor Olifant en Giraf. Daarvoor bekijken ze huizen en gebouwen in de omgeving van de school. Zij beredeneren of Olifant en Giraf er zouden kunnen wonen of niet. De leerkracht praat met de kinderen over wat er goed is aan de huizen en gebouwen die in aanmerking komen als huis voor Olifant en Giraf en wat er misschien aan veranderd zou moeten worden om er een gezellig en comfortabel huis van te maken.

Les 3
De derde les gaat over de **emotionele binding** die je kunt hebben met een gebouw, in dit geval het eigen huis. De leerkracht laat aan de kinderen voorwerpen zien van het huis uit zijn/haar kindertijd. De verhalen bij deze voorwerpen roepen bij de leerkracht emoties op. Met behulp van emotiekaarten (blij, boos, bang, verdrietig) vertellen de kinderen over de emoties die zij ervaren als ze in hun eigen huis zijn.

Les 4
De **leskist** bevat verschillende materialen die gebruikt kunnen worden in de werkles of bij activiteiten in kleine groepjes. De leskist bestaat uit:

- een prentenboek;
- een set knuffeldieren;
- een memoryspel;
- vijf puzzels van de verschillende gebouwen uit het verhaal;
- een gezelschapsspel;
- bouwvakkersmaterialen voor gebruik in de kring en in de bouwhoek;
- kistje *Verhaal van mijn huis;*
- vier emotiekaarten; blij, boos, bang, verdrietig;
- Een USB-stick met daarop drie diaseries.

Les 5
In groepjes ontwerpen de kinderen een huis voor Olifant en Giraf. Daarbij houden ze rekening met de specifieke behoeften van beide dieren. Ze maken een bouwtekening van het huis. Vervolgens voeren ze hun ontwerp uit door het te bouwen met blokken, met LEGO of met kosteloos materiaal.

Inhoud verhaal

Olifant en Giraf willen gaan samenwonen. Maar Giraf past niet in het huis van Olifant en Olifant niet in dat van Giraf. Ze gaan op zoek naar een nieuw huis en kloppen daarvoor aan bij hun vrienden. Aap woont in een molen, Bever in een brugwachtershuisje. Uil woont in een kerk en de familie konijn in een oude school. Stuk voor stuk plekken die goed passen bij de aard van hun bewoners, maar die ongeschikt zijn voor de combinatie van een olifant en een giraf. Er zit voor Olifant en Giraf dus niets anders op dan een nieuw huis te bouwen.

Algemene voorbereiding

Prentenboek lezen
Het verhaal van Olifant en Giraf vormt de aanleiding voor de activiteiten in deze lesbrief. Lees het verhaal goed door voordat je met de lessen in begint.

Schematisch overzicht van de lessen doornemen
Dit overzicht biedt een samenvatting van de lesbrief. Je vindt er per les een korte omschrijving van de activiteit, een overzicht van de les- en de leerdoelen en wat er per les aan voorbereiding nodig is.

De inhoud van de leskist bekijken
Bekijk de inhoud van de leskist en controleer de materialen met behulp van de materiaallijst op pagina 19.

De Yurlspagina bekijken
Sommige opdrachten worden ingeleid met een filmpje. En af en toe wordt er verwezen naar een website. De links naar de filmpjes en de websites zijn snel te vinden via http://www.kvs-educatieveprojecten.yurls.net.

Leerdoelen
Bij iedere les zijn leerdoelen geformuleerd. Neem deze door voordat je een les gaat geven zodat je weet in welke richting je de kinderen moet sturen.

Woordenschat
Neem voor iedere les de woorden in de woordenschatblokjes door. Gebruik deze woorden veelvuldig tijdens de lessen en stimuleer de kinderen om deze woorden zelf ook te gebruiken.

Inspiratiekaart
Lees de informatie op de inspiratiekaart. Geef alle kinderen een prentenboek en een inspiratiekaart mee naar huis voor de duur van het project.

Inhoudsopgave

Schematisch overzicht lessen 6
Kerndoelen in de lesbrief 7
Les 1 Het nieuwe oude huis 8
Les 2 Waar kunnen ze wonen? 10
Les 3 Een huis met een verhaal 12
Les 4 De leskist 14
Les 5 Een huis voor Olifant en Giraf 16
Aanvullende lessuggesties 18
Materiaallijst 19
Inspiratiekaart 21

Schematisch overzicht lessen

Les	Lesdoel	Leerdoel	Vaardigheden	Voorbereiding
1. Het nieuwe oude huis	De kinderen luisteren naar een verhaal en reageren op de inhoud.	De kinderen kunnen een verhaal navertellen in eigen woorden. De kinderen leren nieuwe woorden en gaan deze actief gebruiken. De kinderen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de relatie is tussen de dieren in het boek en het huis waar ze in wonen.	Opslaan en ophalen van informatie. Begrijpen van informatie Interpreteren en vergelijken	Lees het prentenboek door. Schrijf vragen op die je aan de kinderen wilt stellen. Zet Olifant en Giraf klaar. Zet de PowerPoint-diaserie klaar.
2. Waar kunnen ze wonen?	De kinderen maken een wandeling door de buurt. Ze gaan op zoek naar een geschikt huis voor Olifant en Giraf.	De kinderen kunnen verschillende typen huizen benoemen. Ze kunnen beoordelen of een gebouw geschikt is als huis voor Olifant en Giraf, daarbij rekening houdend met het postuur van beide dieren.	Interpreteren en vergelijken Toepassen van concepten. Voorspellen van gevolgen.	Zet een wandelroute uit in de omgeving van de school waarbij je langs verschillende soorten huizen en gebouwen komt. Leg een digitale camera klaar.
3. Een huis met een verhaal	De kinderen bekijken voorwerpen die voor de leerkracht een speciale betekenis hebben. Ze luisteren naar enkele korte verhalen bij die voorwerpen. Ze vertellen over hun eigen gevoelens met behulp van emotiekaarten.	De kinderen kunnen hun emoties verwoorden. Ze kunnen vertellen waarom een bepaald voorwerp voor hen speciaal is. Ze kunnen nieuwe functies bedenken voor oude gebouwen.	Naar een ander luisteren Je in een ander verplaatsen Oplossingen verzinnen.	Bekijk de voorwerpen in het kistje. Lees de verhalen bij de verschillende voorwerpen.
4. De leskist	De kinderen verwerken de informatie uit het prentenboek en de wandeling met de materialen uit de speelkist. - bouwmaterialen voor de bouwhoek - puzzels en memory - materialen voor verteltafel	De kinderen leren nieuwe woorden en gaan deze actief gebruiken. De kinderen gebruiken de informatie uit het prentenboek en de materialen uit de leskist in hun fantasiespel.	Opslaan en ophalen van informatie. Samen spelen, samenwerken Bestaande ideeën gebruiken om nieuwe te creëren.	Bekijk de materialen in de kist. Lees de uitleg bij de verschillende opdrachten.
5. Een huis voor Olifant en Giraf	De kinderen maken een ontwerp van een huis voor Olifant en Giraf. Ze bouwen hun ontwerp na van kosteloos materiaal.	De kinderen verzinnen een huis dat een oplossing biedt voor het verschil in postuur van Olifant en Giraf.	Gebruik maken van kennis uit meerdere disciplines. Samenwerken Passen en meten	Bekijk vooraf het filmpje en de PowerPointpresentatie. Leg knutselmateriaal klaar. Zorg voor voldoende dozen. Leg een digitale fotocamera klaar.

Kerndoelen in de lesbrief

Nederlands – Mondeling onderwijs

Kerndoel 2
De kinderen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.

Nederlands - Taalbeschouwing

Kerndoel 12
De kinderen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het kinderen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

Rekenen/wiskunde – Wiskundig inzicht en handelen

Kerndoel 23
De kinderen leren wiskundetaal gebruiken.

Kerndoel 24
De kinderen leren praktische en formele rekenwiskundige problemen op te lossen en redeneringen helder weer te geven.

Kerndoel 25
De kinderen leren aanpakken bij het oplossen van rekenwiskundeproblemen te onderbouwen en leren oplossingen te beoordelen.

Rekenen/wiskunde – Meten en meetkunde

Kerndoel 32
De kinderen leren eenvoudige meetkundige problemen op te lossen.

Oriëntatie op jezelf en de wereld - Ruimte

Kerndoel 47
De kinderen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. (*In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.)*

Oriëntatie op jezelf en de wereld – Tijd

Kerndoel 51
De kinderen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.

Kunstzinnige oriëntatie

Kerndoel 54
De kinderen leren beelden, taal muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Kerndoel 55
De kinderen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Kerndoel 56
De kinderen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Les 1 Het nieuwe oude huis

Voorbereiding

❖ Leg Olifant, Giraf en het prentenboek in een doos.

❖ Zet de doos op een voor iedereen zichtbare plek in de kring.

Introductie

Klassikaal - 5 minuten

Vraag de kinderen wat er in de doos zou kunnen zitten.

Nodig twee of drie kinderen uit om in de doos te gluren. Maak het spannend!

Haal de spullen uit de doos en laat ze door de kinderen benoemen. Bespreek wat Olifant en Giraf te maken kunnen hebben met het boek.

Voorlezen prentenboek

Klassikaal - 15 minuten

Bekijk met de kinderen de kaft van het prentenboek. Laat enkele kinderen vertellen wat ze zien.

Stel de volgende vragen:

- Over wie gaat het verhaal, denk je?
- Waarom denk je dat?
- Het boek heet *Het nieuwe oude huis*. Waarom denk je dat het boek zo heet?
- Denk je dat een huis oud en nieuw tegelijk kan zijn? Waarom denk je dat?

Lees het verhaal voor.
Laat de kinderen reageren op het verhaal.
Bespreek daarna de verschillende huizen uit het boek.

Staat er in de plaats waar de kinderen wonen een molen of een kerk? Is er een oude school of een brugwachtershuisje?

Herhaald voorlezen

Klassikaal of kleine kring - 15 minuten

Doe deze opdracht twee of drie dagen nadat je het prentenboek hebt voorgelezen.

Zet de diaserie met de verhaalplaten klaar of gebruik bij deze opdracht nogmaals het prentenboek.

- Vraag de kinderen wat ze zich nog kunnen herinneren van het prentenboek.
- Laat enkele kinderen het verhaal kort navertellen. Gebruik de verhaalplaten als steun.
- Moedig de kinderen aan om begrippen als hoog, laag, breed, smal, lang, zwaar, dik en groot te gebruiken wanneer ze het verhaal samenvatten.

Lees daarna het verhaal nog een keer voor maar vraag nu extra aandacht voor de huizen van Aap, Bever, Uil en Konijn.

Ieder z'n eigen plek

Klassikaal - 20 minuten

Doe deze opdracht na het herhaald voorlezen van het prentenboek. Denk je dat dit te lang gaat duren dan kun je ook op een later moment verder gaan.

❖ Zet op het digibord de diaserie *Ieder z'n eigen plek* klaar.

Herinner de kinderen aan de verschillende huizen van de dieren. Laat de kinderen vertellen welk dier in welk huis woont.

Bekijk samen de afbeeldingen van de molen, de school, het brugwachtershuis en de kerk.

Stel de volgende vragen:

- Waarom denk je dat Aap de molen als huis heeft gekozen? (Mogelijk antwoord: Aap houdt van slingeren en klimmen in de balken.)
- Waarom denk je dat Uil in de kerk woont? (Mogelijk antwoord: Het is er rustig en een beetje donker. Daardoor kan hij overdag goed slapen. En hij heeft ruimte om te vliegen als hij daar zin in heeft.)
- Waarom denk je dat Bever bij de brug is gaan wonen? (Mogelijk antwoord: Bever houdt van zwemmen.)
- Waarom denk je dat de konijntjes in de oude school wonen? (Mogelijk antwoord: de

kleine konijntjes kunnen lekker rennen en spelen op het schoolplein.)

Vraag daarna aan de kinderen wat ze speciaal of fijn vinden aan hun eigen huis. Vraag ook naar wat ze niet leuk vinden aan hun huis en wat ze zouden willen veranderen en hoe je dat zou kunnen doen. Laat meerdere kinderen aan het woord.

Leerdoelen

- De kinderen kunnen een verhaal in eigen woorden navertellen.
- De kinderen leren nieuwe woorden en gaan deze actief gebruiken.
- De kinderen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de relatie is tussen de dieren in het boek en het huis waar ze in wonen.

Woordenschat

Hoog, laag, breed, smal, lang, kort, dik, zwaar, groot, klein, olifant, giraf, bever, uil, nachtdier, aap, konijn, molen, school, brug, brugwachter, kerk, logeren.

© Bloeii.nu

Les 2 Waar kunnen ze wonen?

Voorbereiding

- Stippel een wandelroute uit door de buurt waarbij je langs veel verschillende soorten gebouwen komt (grote en kleine huizen, rijtjeswoningen, twee-onder-een-kapwoningen, vrijstaande huizen, een boerderij, een schuur etc.). Het mooiste is als je tijdens de wandeling langs gebouwen kunt lopen die ook in het prentenboek worden genoemd.
- Zorg dat de wandeling maximaal 45 minuten duurt en probeer in ieder geval langs een kerk te lopen.
- Vraag eventueel een ouder of een klasse-assistent als extra begeleider tijdens de wandeling.
- Leg een digitale fotocamera klaar.

Introductie

Klassikaal - 15 minuten

Herinner de kinderen aan het verhaal van Olifant en Giraf. Zij konden geen geschikt huis vinden en daarom bouwden ze het zelf. Maar stel nu dat Olifant en Giraf over een tijdje zouden willen verhuizen? Zou er dan een geschikt huis voor ze zijn in de buurt van de school?

Vraag de kinderen of ze zo'n huis kennen.

Bespreek met de kinderen het begrip verhuizen. Zijn er kinderen in de klas die al eens verhuisd zijn en kunnen vertellen hoe dat gaat?

Vertel dat je van plan bent om samen met de kinderen in de buurt van de school op zoek te gaan naar een geschikt huis voor Olifant en Giraf en dat je hoopt dat de kinderen willen helpen met zoeken.

Bespreek voor je vertrekt met de kinderen de voorwaarden waaraan een huis voor een olifant en een giraf moet voldoen.

Vraag **'waarop moeten we letten als we een huis willen vinden voor Olifant en Giraf?'**

Laat de kinderen met suggesties komen. Bijvoorbeeld:

- Olifant is dik. Er moet een brede deur zijn zodat hij naar binnen kan.
- Giraf is lang. De deur moet hoog genoeg zijn, zodat Giraf naar binnen kan.
- Er moeten lage en hoge ramen in het huis zijn zodat Olifant en Giraf allebei naar buiten kunnen kijken.
- Het huis moet grote kamers hebben zodat Olifant en Giraf goed in hun huis kunnen bewegen.
- Olifant is zwaar. Het huis moet van stevig materiaal gemaakt zijn zodat het niet instort als Olifant door het huis loopt.
- Etc.

Excursie

Klassikaal - Maximaal 45 minuten

Wandel langs verschillende soorten huizen in de buurt van de school.

Benoem de verschillende typen huizen. (Twee-onder-een-kap, vrijstaand, rijtjeshuis, flat etc.) Wijs hen ook op de details aan de huizen die jullie bekijken, zoals balkons, stoepjes, trappen e.d.

Laat de kinderen zoveel mogelijk zelf vertellen welke aspecten van een huis wel en welke niet geschikt zijn voor Olifant en Giraf.
Bijvoorbeeld:

- De deur is breed genoeg voor Olifant maar te laag voor Giraf.
- De deur is hoog genoeg voor Giraf maar te smal voor Olifant.
- De ramen zijn te laag voor Giraf.
- Het dak is te laag voor Giraf waardoor Giraf steeds moet bukken.

Vraag de kinderen hoe ze het huis zouden veranderen om het wel of beter geschikt te maken voor Olifant en Giraf.

Maak van ieder type huis een foto.

© Bloeii.nu

Wat hebben we ontdekt?

Klassikaal - 15 minuten

Doe deze opdracht als je terug bent op school op een moment van je eigen keuze.

❖ Print de foto's uit en leg ze op tafel.

Vraag enkele kinderen een korte samenvatting te geven van de wandeling. Waarom gingen jullie op pad? Wat hebben jullie onderweg gezien?

Vraag de kinderen de verschillende typen huizen op de foto's te benoemen.

Bespreek de huizen/gebouwen die geschikt zijn, of geschikt gemaakt kunnen worden voor een olifant en een giraf.

Bespreek met de kinderen het begrip 'verbouwen'. Zijn er kinderen in de klas die een verbouwing hebben meegemaakt en er over kunnen vertellen?

Vraag de kinderen na te denken over andere gebouwen die ook geschikt zouden kunnen zijn voor een olifant en een giraf maar die jullie niet gezien hebben tijdens de wandeling (bijvoorbeeld een oude fabriek, een grote schuur, een gymlokaal o.i.d.).

Vraag de kinderen de foto's te selecteren van de huizen/gebouwen die geschikt zijn als woning voor Olifant en Giraf.

Hang de foto's op in de klas.

Leerdoelen

- De kinderen herkennen verschillende typen huizen en kunnen deze benoemen.
- De kinderen kunnen beoordelen of een gebouw geschikt is als huis voor Olifant en Giraf, daarbij rekening houdend met het postuur van beide dieren.

Woordenschat

Verhuizen, verbouwen, rijtjeshuis, flat, twee-onder-een-kapwoning, vrijstaand huis, boerderij, woonboot, verdieping.

Les 3 Een huis met een verhaal

Voorbereiding

- Bekijk de voorwerpen in het kistje *Verhaal van mijn huis.* (Oude spijker, een tegeltje, een stukje baksteen, een zakje met kiezelsteentjes).
- Lees de herinneringen bij de voorwerpen door (zie hieronder) of bedenk ze zelf.
- Leg de vier emotiekaarten klaar.

Introductie

Klassikaal - 5 minuten

Zet het kistje *Verhaal van mijn huis* in de kring.

Vertel de kinderen dat je een kistje hebt meegenomen dat voor jou heel bijzonder is.

Laat de kinderen de spullen een voor een bekijken en benoemen.

Vraag de kinderen of ze kunnen bedenken waar de spullen mee te maken hebben. Vraag ook waarom ze dat denken.

Vertel dat dit stukjes zijn van het huis waar je vroeger, toen je klein was, woonde. Het huis was jammer genoeg zo oud en zo kapot dat het niet gerepareerd kon worden. Daarom is het huis afgebroken. In het kistje zitten stukjes van het oude huis. Het kistje is een doosje vol herinneringen. Als je naar de spullen in het kistje kijkt, weet je weer hoe het vroeger was.

Ieder huis heeft een verhaal

Klassikaal - 15 minuten

Vertel bij ieder voorwerp uit het kistje een verhaal. Bijvoorbeeld:

De oude spijker komt uit de gang. Deze werd altijd door je vader gebruikt om zijn jas op te hangen.

Het tegeltje komt uit de keuken. Daar zaten jullie vaak met een kopje thee en schaal koekjes als jullie thuis kwamen uit school.

De baksteen komt uit de muur van het huis. Toen je nog klein was vond je het leuk om met je vingers over de bakstenen te wrijven. En als er een stukje uit de muur viel dan gebruikte je dat als stoepkrijt.

De kiezelsteentjes komen uit het tuinpad. Jullie hadden een tuin met veel bosjes, gras en bomen, waar je heel fijn in kon spelen. Met de kiezelsteentjes verzon je allerlei spelletjes, samen met de kinderen uit de buurt.

Laat de kinderen reageren op de verhalen die je vertelt.

Zeg dat de spullen in het kistje eigenlijk stukjes van vroeger zijn. Net als een foto herinneren ze je aan iets dat eerder is gebeurd.

Pak de emotiekaarten blij en verdrietig.

Zeg dat Iedere keer als je naar het kistje kijkt je je blij voelt omdat je dan terugdenkt aan een fijne tijd, maar dat je dan ook een beetje verdrietig bent omdat die fijne plek er nu niet meer is. (Laat de emotiekaarten zien).

Vraag de kinderen naar wat zij speciaal vinden aan hun huis en hoe zij die plek ervaren. Laat meerdere kinderen vertellen. Laat hen daarbij steeds een van de emotiekaarten kiezen.

Kun je een huis weggooien?

Klassikaal of kleine kring - 20 minuten

Pak de foto's van de gebouwen uit de buurt en leg ze in de kring.

Zeg dat sommige gebouwen niet meer gebruikt worden voor dat waar ze oorspronkelijk voor bedoeld waren.

Vraag de kinderen of je een gebouw kunt weggooien. Waarom denken ze van wel/niet?

Bespreek het begrip 'slopen'. Zijn er kinderen die weten hoe dat gaat? Bespreek de voordelen en de nadelen van het afbreken van een oud gebouw. Wat gebeurt er bijvoorbeeld met de stenen en de dakpannen? Waar blijven de ramen en de deuren? En wat kun je doen met de plek waar eerst het gebouw stond?

Bekijk dan samen de foto's van de gebouwen in de buurt van de school. Vraag de kinderen wat je ermee

zou kunnen doen als ze niet gebruikt worden voor het doel waarvoor ze gebouwd werden.

Het verhaal van mijn huis

Individueel - tijdens de werkles

Wellicht zijn er kinderen die het leuk vinden om een eigen kistje te vullen met speciale voorwerpen die hen herinneren aan hun eigen huis.

Geef hen een schoenendoos of een sigarenkistje dat ze naar eigen inzicht mogen versieren.

Laat hen spullen meenemen van huis om in het kistje te leggen.

Geef de kinderen in de kring de gelegenheid om te vertellen over de voorwerpen die ze hebben uitgekozen.

Moedig de andere kinderen aan om vragen te stellen.

Leerdoelen

- De kinderen kunnen hun emoties verwoorden.
- Ze kunnen vertellen waarom een bepaald voorwerp voor hen speciaal is.
- De kinderen kunnen nieuwe functies bedenken voor oude gebouwen.

Woordenschat

Vroeger, bijzonder, speciaal, voorwerp, bewaren, verzamelen, herinnering, slopen, blij, boos, bang, verdrietig.

© Bloeii.nu

Les 4 De leskist

Voorbereiding

- Bekijk de materialen in de leskist.
- Lees de uitleg bij de verschillende activiteiten.
- Zet het filmpje van Flip de Beer klaar. (Yurls)

Bij wie hoort het?

Klassikaal of kleine kring - 15 minuten

Leg de materialen van de schilder, de timmerman en de metselaar op tafel. Vul de materialen eventueel aan met spullen van de timmertafel. Hussel de voorwerpen door elkaar. Verberg de spullen onder een grote doek.

Herinner de kinderen aan het verhaal van Olifant en Giraf. Zij konden geen geschikt huis vinden en daarom bouwden ze het zelf.

Vraag de kinderen hoe dat gaat, een huis bouwen. Laat enkele kinderen vertellen. Bekijk daarna het filmpje van Flip de Beer die samen met twee kinderen een bouwplaats bezoekt.

Ga daarna met de kinderen in de kring zitten. Vertel dat op de bouwplaats verschillende mensen samenwerken om een huis te bouwen. Bijvoorbeeld de timmerman, de metselaar en de schilder. Ieder gebruikt zijn eigen spullen.

Haal de doek van de tafel en laat de kinderen vertellen wat ze zien. Benoem de gereedschappen die ze niet kennen. Laat de kinderen de materialen sorteren. Wie gebruikt wat?

Verdeel de materialen in drie groepen. Vraag steeds een leerling om een voorwerp te pakken, het te benoemen en te vertellen wie er mee werkt. Ga door tot alle materialen verdeeld zijn.

Memory

Groepje - 15 minuten

Het memoryspel bestaat uit vierentwintig kaartjes waarmee twaalf paren gevormd kunnen worden. Op de kaartjes staan afbeeldingen uit het prentenboek. Stimuleer dat de kinderen de afbeeldingen op de kaartjes die ze hebben omgedraaid benoemen voordat ze de kaartjes weer terugleggen.

Puzzels

Individueel of tweetallen - 20 minuten

In de leskist zitten vijf puzzels die elk bestaan uit dertig stukjes. Het zijn afbeeldingen van de gebouwen uit het prentenboek: de molen, de school, de kerk, het brugwachtershuisje en het huis van Olifant en Giraf. Je kunt de kinderen de puzzels een voor een laten maken. Voor kinderen die een moeilijker uitdaging aankunnen, kun je de stukjes van twee of meer puzzels door elkaar husselen.

Wie is het eerste thuis?

Groepje max. 5 - 30 minuten

Een gezelschapsspel naar aanleiding van het prentenboek, bedoeld voor maximaal vijf spelers. Het spel wordt gespeeld volgens de regels van *Mens Erger Je Niet*.

Wat heb ik in mijn hand?

Groepje - 20 minuten

Leg enkele gereedschappen van de metselaar, de timmerman en de schilder onder een doek.

Steek je handen onder de doek en pak een voorwerp. Beschrijf het voorwerp dat je in je hand hebt zo nauwkeurig mogelijk.

Benoem zoveel mogelijk eigenschappen van het object.

De leerling die raadt welk voorwerp het is mag daarna een voorwerp beschrijven.

Bouwhoek

groepje max. 3 - tijdens de werkles

Maak van de bouwhoek een bouwplaats.

Leg de gereedschappen van de schilder, de metselaar en de timmerman in de bouwhoek.

Laat de kinderen nogmaals naar het **filmpje van Flip de Beer** kijken of bespreek met hen de **praatplaat over de bouwplaats** (Yurls).

© Bloeii.nu

Bespreek wat er op een bouwplaats gebeurt en welke materialen en machines daarbij worden gebruikt.

Laat de kinderen daarna vrij spelen met de materialen.

Verteltafel

Groepje max. 4 - tijdens de werkles

Geef enkele kinderen de knuffeltjes uit de leskist.

Geef ze ook doeken en verschillende materialen zoals LEGO, K'nex, blokjes en kosteloos materiaal.

Vraag de kinderen een verteltafel in te richten rondom het verhaal van Olifant en Giraf.

Laat hen daarna het verhaal naspelen.

Leerdoelen

- De kinderen leren nieuwe woorden en gaan deze actief gebruiken.
- De kinderen gebruiken de informatie uit het prentenboek en de materialen uit de leskist in hun fantasiespel.

Woordenschat

Troffel, bakstenen, voegen, schroevendraaier, bouten, moeren, specieplankje, klopper, hamer, duimstok, werkhandschoenen, potlood, kwast, verfblik, metselaar, timmerman, schilder, bouwvakker.

© Bloeii.nu

Les 5 Een huis voor Olifant en Giraf

Voorbereiding

- Zet de diaserie *Huizen in soorten en maten* klaar.
- Zet het filmpje *Een huis voor Flip de Beer* klaar (Yurls).
- Leg grote vellen tekenpapier klaar (A-2)
- Zorg voor voldoende grote dozen en stukken knutselkarton.
- Leg een digitale camera klaar.

Introductie

Klassikaal - 20 minuten

Herinner de kinderen aan het prentenboekverhaal over Olifant en Giraf. Aan het eind van het boek bouwen ze zelf een huis.

Zeg dat je je afvraagt hoe je ervoor zorgt dat je je tijdens het bouwen van een huis niet vergist. Hoe zorg je ervoor dat alle deuren even hoog worden? En dat de ramen netjes op een rij in de muur komen?

Laat de kinderen reageren en stuur het gesprek in de richting van het maken van een bouwtekening.

Bespreek met de kinderen het begrip bouwtekening.

Bekijk daarna het filmpje *Een huis voor Flip de Beer*.

De kinderen in het filmpje meten met hun handen.

Vraag of er kinderen zijn die andere manieren kennen waarop je iets kunt meten.

Bekijk daarna de diaserie *Huizen in soorten en maten*.

Bespreek de verschillen tussen de gebouwen en de materialen die bij het bouwen zijn gebruikt. Wijs de kinderen op de manieren waarop je huizen kunt versieren. Vraag of ze nog meer manieren kennen. Vraag naar voorbeelden van versierde huizen uit de buurt.

Een huis ontwerpen

Groepjes max. 3 - 30 minuten

Deze opdracht kun je verdelen over meerdere dagen. Je kunt bijvoorbeeld iedere werkles twee groepjes aan deze opdracht laten werken. Maak groepjes van maximaal drie kinderen.

Geef de kinderen een groot wit papier en stiften of wasco. Vraag hen samen na te denken over hoe een huis voor Olifant en Giraf eruit zou kunnen zien.

Laat hen het huis tekenen en versieren.

Als de tekening klaar is kunnen ze het huis gaan bouwen van blokken of bijvoorbeeld van kosteloos materiaal. Daarbij is het van belang dat ze rekening houden met de breedte van de deuren en de ramen en met de hoogte van het plafond. Ze kunnen de knuffels van Olifant en Giraf als referentie nemen. Laat hen de knuffels gebruiken bij het passen en meten.

Herinner de kinderen aan de diaserie en de verschillende voorbeelden van huizen die ze hebben gezien. Moedig hen aan de voorbeelden te gebruiken als inspiratie bij hun ontwerp voor het huis van Olifant en Giraf.

Een huis bouwen

Groepjes max. 3 - tijdens de werkles

Als het ontwerp helemaal af is kunnen de kinderen het huis daadwerkelijk gaan bouwen. Bijvoorbeeld met blokken uit de bouwhoek of met kosteloos materiaal.

Suggesties:

Met de blokken kunnen ze verschillende metseltechnieken toepassen.

Door kartonnen dozen te stapelen met de opening naar voren en ze op deze manier aan elkaar te bevestigen ontstaat er een soort poppenhuis dat ingericht kan worden.

Door de dozen aan elkaar te bevestigen met de opening naar boven ontstaat er een maquette.

Moedig de kinderen aan hun ontwerp zo gedetailleerd mogelijk uit te werken.

Stimuleer de kinderen om regelmatig te controleren of Olifant en Giraf echt door alle deuren passen, of de ramen op de juiste hoogte zitten en of het plafond hoog genoeg is.

© Bloeii.nu

Laat hen het eindresultaat vergelijken met hun bouwtekening.

Bespreek het resultaat in de kring. Laat de kinderen aan elkaar vertellen hoe ze hun project hebben aangepakt.

Maak van ieder huis een foto. Print de foto's uit en geef ieder kind een foto van zijn of haar bouwwerk mee naar huis.

Leerdoelen

- De kinderen verzinnen een huis dat een oplossing biedt voor het verschil in postuur van Olifant en Giraf.

Woordenschat

Bouwtekening, passen, meten, deur, raam, dak, verdieping, hoogte, breedte, smal, breed, hoog, laag.

Aanvullende lessuggesties

Klimmen en slingeren
Bewegingsonderwijs

Bouw in het speellokaal een klim- en slingerbaan van groot materiaal. Laat de kinderen vrij slingeren en klimmen, net als Aap doet in de molen.

Een girolifant?
Beeldend

Doe deze opdracht bij het verfbord of stel de tafels zo op dat de kinderen met verf op grote vellen papier kunnen werken.

Wat gebeurt er als Olifant en Giraf kinderen krijgen? Hoe zien die eruit?

Bespreek met de kinderen welke kenmerken karakteristiek zijn voor een olifant en een giraf. Een kind van een olifant en een giraf moet kenmerken hebben van beide.

Dammen bouwen
Wetenschap en Techniek

Bever is dol op het bouwen van dammen. Het is nog een hele kunst om een dam waterdicht te maken.

Geef de kinderen die bij de zandtafel werken verschillende materialen zoals plankjes van hout en plastic, plastic zakjes, stokjes etc.

Vraag hen om te onderzoeken wat de beste manier is om een waterdichte dam te maken.

Laat de kinderen eerst overleggen over de aanpak. Pas als de dam helemaal af is krijgen ze een emmertje water om de dam te testen.

Laat de kinderen nadenken over verbeteringen die ze kunnen aanbrengen als de dam lekt.
Laat ze dan opnieuw testen.

Muurtjes metselen
Rekenen en wiskunde

Geef de kinderen foto's van verschillende metselverbanden.

Met plakfiguren leggen ze de metselverbanden na.

Als de patronen kloppen plakken ze de plakfiguren vast.

Laat de kinderen bedenken wie er achter het muurtje zit en er over heen kijkt.

Deze persoon plakken of tekenen ze er zelf bij.

Vormen zoeken
Rekenen en wiskunde

Print de foto's van de huizen, die je gemaakt hebt tijdens de wandeling, meerdere keren uit.

Bespreek in de kring de verschillende vormen (vierkant, rechthoek, cirkel, driehoek, ovaal).

Deel de foto's uit.

Laat de kinderen in de foto's zoeken naar vormen en deze overtrekken met een stift.

Materiaallijst

1 prentenboek *Het nieuwe oude huis*
1 usb-stick (te vinden achterin de handleiding)
4 emotiekaarten (boos, blij, bang, verdrietig)
1 kistje *Verhaal van mijn huis* (Inhoud: oude spijker, een tegeltje, een stukje baksteen, een zakje met kiezelsteentjes)

Knuffels
1 giraffe
1 olifant
1 aap
1 konijn
1 bever
1 uil

Bouwvakkersmaterialen
1 emmertje
2 kwasten
1 plamuurmes
1 specieplankje
1 troffel
1 timmermanspotlood
1 duimstok

Spellen en puzzels
1 memoryspel met 24 kaartjes
5 houten puzzels, 30 stukjes per puzzel
1 gezelschapsspel *Wie is het eerste thuis?*

© Bloeii.nu

Inspiratiekaart

Beste ouders/verzorgers,

De komende periode staat in de klas het prentenboek *Het nieuwe oude huis* centraal. Rondom dit boek vinden verschillende lessen plaats. Voor de kinderen wordt de beleving van het verhaal sterker als er ook thuis aandacht voor is. Daarom krijgen alle kinderen, voor de duur van het project, een prentenboek te leen. Op deze inspiratiekaart vindt u verschillende activiteiten die u naar aanleiding van het prentenboek met uw kind kunt doen.

Voorlezen
Kies een rustig moment en lees het verhaal voor. Bekijk samen de illustraties en daag uw kind uit om nauwkeurig te vertellen wat het op de platen ziet.

Vertellen
Laat uw kind, op basis van de illustraties in het boek, het verhaal navertellen. Stel veel vragen. Bijvoorbeeld: Waarom woont Aap in de molen?, Waarom woont Uil in de kerk?

Wie/wat ben ik?
Neem een dier of een gebouw uit het verhaal in gedachten. Door vragen te stellen moet uw kind raden wie of wat u bent. U mag alleen antwoorden met ja of nee. Stimuleer uw kind om vragen te formuleren die nuttige informatie opleveren. Bijvoorbeeld: Ben je een gebouw? Ben je een dier? Ben je groot? Ben je klein? Heb je een slurf? Draai daarna de rollen om.

Maak een wandeling in de buurt
Met de klas maken de kinderen een wandeling in de buurt van de school. Tijdens deze wandeling zoeken ze naar een geschikt huis voor Olifant en Giraf. De les is bedoeld om kinderen met andere ogen naar hun eigen omgeving te laten kijken. Deze activiteit kunt u ook heel goed zelf met uw kind doen. Stippel een wandeling uit door de buurt waarbij u langs veel verschillende soorten gebouwen komt. Wijs uw kind op de verschillen tussen huizen (vrijstaand, twee-onder-een-kap, flats, rijtjeshuizen, de vormen van de ramen en de deuren, de manier waarop huizen zijn versierd etc.) en de verschillende functies van gebouwen: in huizen kun je wonen, in fabrieken en winkels kun je werken, in scholen kun je leren, in restaurants en cafés kun je ontspannen etc.

Zoek ook naar gebouwen waarvan de functie is veranderd. Bijvoorbeeld een huis dat vroeger een winkel was, of een huis dat nu een kantoor is. Praat er samen over.

Bezoek een erfgoedlocatie in de buurt
In het prentenboek bezoeken Olifant en Giraf vrienden die in gebouwen van vroeger wonen. Aap woont in de molen, Uil in de kerk, Bever in het brugwachtershuis. Dit zijn geen gebouwen die alleen bestaan in boeken. Zonder al te veel moeite vindt u deze bijzondere gebouwen ook bij u in de buurt. Veel molens en kerken zijn opengesteld voor bezichtiging. Breng samen met uw kind eens een bezoek aan een molen of kerk. De ervaring om dichtbij of zelfs in zo'n gebouw te zijn, brengt het verhaal van Olifant en Giraf extra tot leven.

© Bloeii.nu

Colofon

Tekst prentenboek
Tjibbe Veldkamp
www.tjibbeveldkamp.nl

Illustraties prentenboek
Hans Prij
www.hansprij.nl

Ontwikkeling lesbrief en leskist
Kim van Steenwijk
www.bloeii.nu

Deze lesbrief kwam tot stand in opdracht van:

Erfgoedpartners
www.erfgoedpartners.nl

en

CultuurClick
www.cultuurclickgroningen.nl

Jaar van uitgave
2015